

Załącznik do Uchwały
Nr XLI/406/13
Rady Miejskiej w Staszowie
z dnia 31 lipca 2013 roku

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2013-2015

STASZÓW 2013

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Rozdział I	
1. Wiadomości ogólne	
1.1 Podstawa prawna Programu.....	4
1.2 Podstawowe definicje.....	5
1.3 Wsparcie rodziny jako zadanie gminy.....	8
1.4 Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy.....	9
1.5 Praca z rodziną.....	10
1.6 Asystent rodziny, jako nowa forma bezpośredniej pracy z rodziną.....	11
1.7 Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.....	13
Rozdział II	
2. Diagnoza problemów społecznych wpływających na rodzinę	
2.1 Charakterystyka demograficzna i społeczna Gminy Staszów.....	13
2.2 Zasoby instytucjonalne i kadrowe Gminy Staszów.....	21
2.3 Analiza SWOT.....	23
Rozdział III	
3. Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015	
3.1 Cel główny.....	25
3.2 Cele szczegółowe	25
3.3 Adresaci Programu.....	27
3.4 Partnerzy w realizacji Programu.....	27
3.5 Efekty i rezultaty Programu.....	28
3.6 Monitorowanie.....	28
3.7 Sprawozdawczość.....	28
3.8 Źródła finansowania.....	28
3.9 Podsumowanie i wnioski.....	29

Wstęp

Samorządy lokalne całkowicie odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Budowa systemu opieki wynika stąd, że środowisko lokalne obok rodziny stanowi najważniejszy czynnik socjalizacji i nieuchronny element otoczenia życia jednostki.

Rodzina to podstawowa komórka społeczeństwa i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Zainteresowanie sprawami rodziny wynika z wpływu na rozwój psychiczny, fizyczny i społeczny jej członków, a w szczególności dzieci. Współczesne czasy nie są jednak łatwym okresem dla rodziny, gdyż znajduje się ona pod naciskiem wielu czynników i oddziaływań zewnętrznych, które wpływają na jej wielorakie przemiany. Jedne z nich są pozytywne, gdyż polepszają jej warunki życia, inne zaś negatywne, ponieważ naruszają podstawowe normy funkcjonowania rodziny i jej członków. Uzależnienia, bezrobocie, przemoc w rodzinie, niezaradność, brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja finansowa to główne problemy dezorganizujące życie rodzin.

Patologie w rodzinie przejawiają się w braku właściwej opieki nad dziećmi. Stają się przyczyną niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży, które przejawia się w picciu alkoholu przez nieletnich, paleniu papierosów, wagarach, narkomanii, kradzieży, agresji, nadpobudliwości, trudności w nauce, braku umiejętności funkcjonowania w grupie rówieśniczej i w środowisku.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powyższym problemom poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież, w taki sposób, aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny koniecznością jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska dalszej ich degradacji i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami. Ważne jest by pomoc specjalistyczna mogła być dla rodzin ubogich bezpłatna.

W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się

ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymulować aktywność własną, wyzwalać potencjał i pozwalać na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna przede wszystkim być nakierowana na wsparcie dziecka w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

Rozdział I

1. Wiadomości ogólne.

1.1. Podstawa prawna Programu.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** tj.: Dz. U. 2013.135, z póź. zm.,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej tj.: Dz. U. 2013. 182,
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. tj.: Dz. U. 1997. 78. 483 z póź. zm.,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj.: Dz. U. 2005.180.1493 z póź. zm.,
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj.: Dz. U. 2012, poz. 1356 z póź. zm.,

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii tj.: Dz. U. 2012. 124 z póź. zm.,
- Ustawa z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 tj.: Dz. U. 2011. 45. 235 z póź. zm.

1.2. Podstawowe definicje.

Rodzina- Aleksander Kamiński znany polski pedagog twierdzi, że „rodzina jest podstawową wspólnotą życia, głównie emocjonalną, gdzie w czasie wszystkich lat życia następuje wzajemne wyrównanie poglądów i ocen, gdzie ludzie kontaktują się całą osobowością, a dom- to podpora emocjonalna, ostoją bezpieczeństwa psychicznego”.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; przez członka rodziny– należy rozumieć osobę najbliższą, którą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, jak również inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą.

Rodzina zastępcza- to taka rodzina, która tymczasowo lub stale opiekuje się i wychowuje dzieci, które zostały osierocone, odrzucone lub, których rodzice biologiczni nie są w stanie zapewnić im bezpieczeństwa i opieki. Rodzina zastępcza kieruje się dobrem dziecka i poszanowaniem jego praw w szczególności prawa do: wiedzy o jego pochodzeniu, podtrzymywania kontaktu emocjonalnego z rodziną naturalną oraz swobodnego kontaktu z rodzicami i osobami bliskimi, poszanowania godności i ochrony przed wszelkimi formami przemocy. Intencją i założeniem opieki zastępczej jest jej tymczasowość w związku z czym dziecko powinno przebywać w niej do momentu uregulowania sytuacji życiowej własnej rodziny. Oczywiście nie można wykluczyć i takich sytuacji, gdzie dziecko pozostanie pod opieką rodziców zastępczych do momentu osiągnięcia pełnoletności lub usamodzielnienia.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej:

- 1) rodzina zastępcza
  - spokrewniona,
  - niezawodowa,
  - zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- 2) rodzinny dom dziecka.

Rodzina wspierająca – w celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka,
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

Rodzinę wspierającą ustanawia Burmistrz ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą Burmistrz ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy.

Rodzina pomocowa- w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza- zapewnia dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo i całkowicie opieki rodzicielskiej oraz niedostosowanym społecznie dzienną lub całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, jak również wspiera działania rodziców w wychowaniu i sprawowaniu opieki. Pobyt w placówce powinien mieć charakter przejściowy, tj. do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub ustanowienia rodziny zastępczej.

W zależności od tego jakie problemy dotyczą rodzin i dzieci placówki opiekuńczo-wychowawcze dzielą się na:

- socjalizacyjne,
- interwencyjne,
- specjalistyczno- terapeutyczne,
- rodzinne.

Placówki *typu socjalizacyjnego* zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono rodzinnej opieki zastępczej.

Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej *typu interwencyjnego* jest doraźna

opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza *typu specjalistyczno-terapeutycznego* sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii,
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza *typu rodzinnego*:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się,
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu,
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w *formie opiekuńczej* zapewnia dziecku:

- * opiekę i wychowanie,
- * pomoc w nauce,
- * organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w *formie specjalistycznej*:

- * organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne,
- * realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psycho profilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w *formie pracy podwórkowej* realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Pobyty w takich placówkach jest dobrowolny i nieodpłatny. Powinny one działać w najbliższym otoczeniu dziecka. Zadaniem placówek wsparcia dziennego jest wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji, a także zapewnienie

pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonych demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami.

Realizując funkcje opiekuńczo – wychowawcze placówki te powinny zapewnić pomoc w kryzysach rodzinnych, szkolnych, rówieśniczych i osobistych. Ich zadaniem jest również organizowanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, organizowanie zabaw i zajęć sportowych. Niezależnie od pracy grupowej powinny prowadzić także indywidualne programy korekcyjne.

1.3 Wsparcie rodziny jako zadanie gminy.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb.

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje jednocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwie. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie, są szczególnie niebezpieczne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności, zarówno na skutek czynników zewnętrznych takich jak: bezrobocie, długotrwała choroba, upośledzenie umysłowe, zaburzenia psychiczne, jak również czynników odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny takich jak; nałogi, przestępczość, przemoc czy zaniedbywanie obowiązków.

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienie, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują rozpad rodziny. Takie nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie na losach jej członków, jak i na całym społeczeństwie. Tak więc, jeżeli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

1.4 Organizacja wsparcia rodziny na poziomie gminy.

W oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazać należy, iż do zadań własnych gminy należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

Działania profilaktyczne winny być skierowane przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo objętych pomocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzinie takiej należy zapewnić wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

1.5 Praca z rodziną.

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi emocjonalnych w rodzinie, pomocy w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomocy w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnych działających na dziecko.

Praca z rodziną powinna być możliwie wcześnie podejmowana i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę. Realizowana jest poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediacje, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowanie spotkań dla rodzin, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji. W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodzin.

Na terenie Miasta i Gminy Staszów pracą z rodziną zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki, konsekwentnie od kilku lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na polu profilaktyki i nie tylko, realizuje i

prowadzi wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę.

Od 10 grudnia 2012 roku funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego-Świetlica „Jutrzenka”, wchodząca w skład struktury organizacyjnej Ośrodka. Celem placówki jest wsparcie rodziny poprzez objęcie dzieci opieką i wychowaniem. Placówka jest prowadzona w formie opiekuńczej (świetlicy) oraz specjalistycznej. Placówka zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, a także organizuje zajęcia terapeutyczne i logopedyczne. Do placówki kierowane są dzieci z rodzin niewydolno-wychowawczych. Placówka została dobrze wyposażona w sprzęt komputerowy, gry, stół bilardowy, tenisowy itp. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i poradniami leczniczymi.

1.6 Asystent rodziny, jako nowa forma bezpośredniej pracy z rodziną.

Nowymi zadaniami ustawowymi dla gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną.

Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

W oparciu o ustawę z dnia 27.04.2012r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw została wprowadzona zmiana m.in. w przepisach Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego stanowiąca, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania w szczególności do pracy z asystentem rodziny, bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności

samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tą rodzinę.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin-mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywanie kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

Na terenie Miasta i Gminy Staszów według stanu na dzień 31.12.2012r. mieszka 148 rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i mających problemy w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na jednego asystenta rodziny nie może przypadać więcej niż 20 rodzin. Biorąc pod uwagę zdiagnozowaną w 2012r. liczbę rodzin niewydolnych wychowawczo, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w Gminie Staszów należałoby zatrudnić co najmniej 7 asystentów rodziny.

Aktualnie (w 2013r.) w Ośrodku Pomocy Społecznej w Staszowie zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny w ramach resortowego Programu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dzięki któremu udało się pozyskać w 2013r. kwotę 36.005 złotych.

1.7 Rodziny wspierające, jako forma wsparcia rodziny przez środowisko lokalne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie ze strony środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowić może wyzwanie dla Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Zgodnie z ustawą pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia działając z upoważnienia Burmistrza, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego.

Rozdział II

2. Diagnoza problemów społecznych wpływających na rodzinę w Gminie staszów.

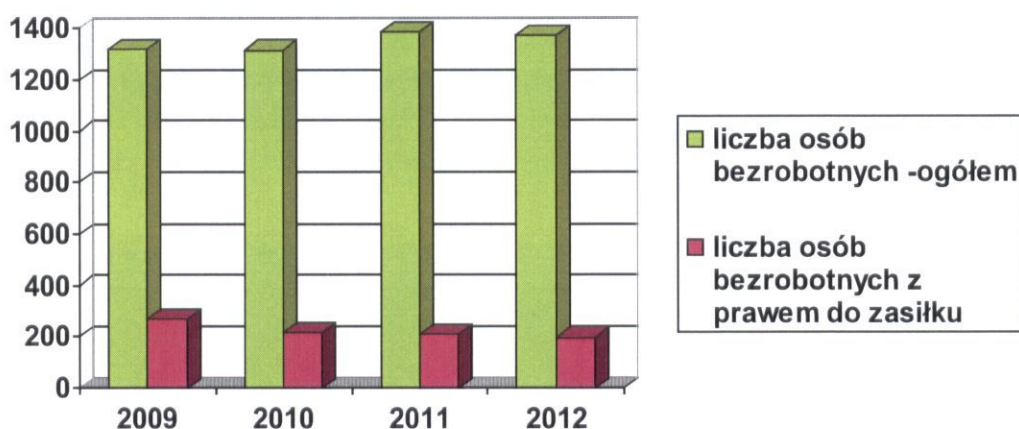
2.1 Charakterystyka demograficzna i społeczna Gminy Staszów.

Gmina Staszów położona jest w województwie świętokrzyskim, w południowo-wschodniej części Polski na Wyżynie Kielecko- Sandomierskiej nad rzeką Czarną. Siedzibą gminy jest miasto Staszów. Teren miasta i gminy pod względem rzeźby i pokrycia zalicza się do równinnego, leży na południowy wschód od podnóża Gór Świętokrzyskich. Gmina Staszów ma charakter miejsko-wiejski, bezpośrednio graniczy z gminami: Bogoria, Osiek, Rytwiany, Szydłów, Tuczępy i Raków. W jej skład wchodzi 35 sołectw. Powierzchnia Miasta i Gminy Staszów wynosi ogółem 22.705 ha, w tym miasta Staszów 2.688 ha. (stan na dzień 31.12.2012r).

Miasto i Gminę Staszów zamieszkuje 26.875 mieszkańców, 15.708 to mieszkańcy miasta, a 11.167 osób to mieszkańcy pozostałej części Gminy. Dzieci i młodzież poniżej 18 roku życia stanowią 18.17 % ogółu mieszkańców Gminy (stan na dzień 31.12.2012r).

Dużym problemem Gminy Staszów rzutującym na sytuację bytową znacznej grupy społeczeństwa jest bezrobocie. Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym migracji zarobkowej ważną kwestią społeczną Gminy nadal pozostaje bezrobocie.

Wykres nr 1. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Staszów w latach 2009-2012.

Źródło: Dane statystyczne z działalności PUP w Staszowie.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Staszowie zarejestrowanych było 1320 osób bezrobotnych. Prawo do zasiłku z tego tytułu posiadało 269 osób. W 2010 roku spadła nieznacznie liczba bezrobotnych, jak również liczba zasiłkobiorców. Jednak w 2011 roku odnotowano wzrost liczby bezrobotnych i na koniec roku było zaewidencjonowanych 1385 osób z terenu naszego miasta i gminy. Prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych przysługiwało wówczas 210 osobom. W 2012 roku ponownie spadła liczba bezrobotnych do 1373 osób, a prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych przysługiwało wówczas 197 osobom (stan na dzień 31.12.2012r).

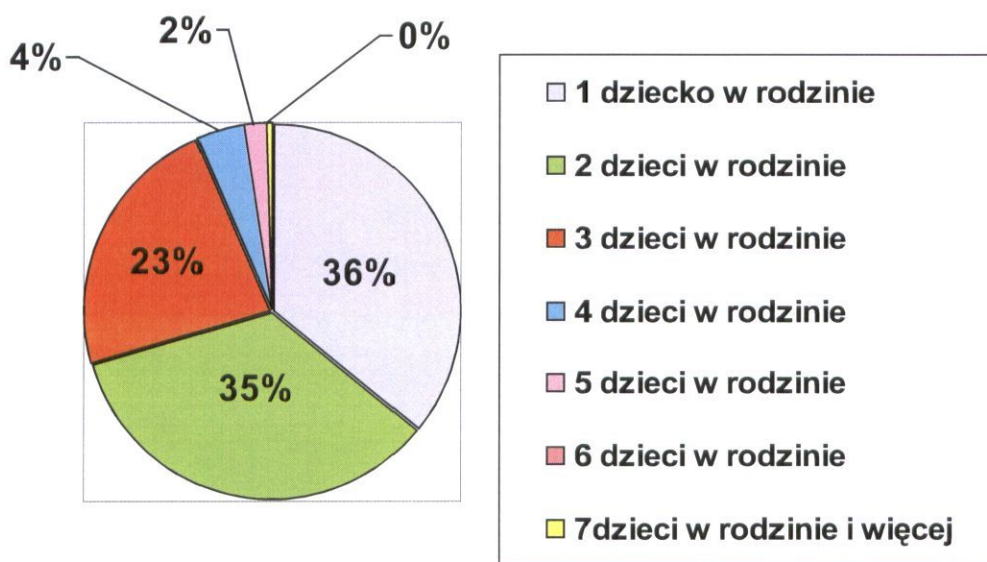
Trudności finansowe rodzin bezrobotnych prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków na podstawowe potrzeby życiowe. Następuje systematyczne zwiększenie potrzeb. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem bezrobocia, przy braku środków finansowych nie

mają zapewnionych podstawowych potrzeb życiowych. Sytuacja staje się dramatycznie trudna, gdy bezrobocie dotyka rodziny, które już wcześniej doświadczyły ubóstwa z powodu: niepełnosprawności, uzależnień czy wielodzietności.

Pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie objętych jest **743** rodzin (stan na dzień 31.12.2012).

Tabela Nr 1. Rodziny objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

	Liczba dzieci w rodzinie						
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci i więcej
Liczba rodzin	153	149	98	17	9	–	2
Liczba rodzin w %	36 %	35%	23%	4%	2%	–	0,1%

Źródło: Dane własne OPS. Sprawozdanie roczne za 2012 MPiPS.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie udziela pomocy osobom i rodzinom

w szczególności z powodów wskazanych w poniższej tabeli.

Tabela Nr 2. Główne powody przyznawania pomocy osobom i rodzinom przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

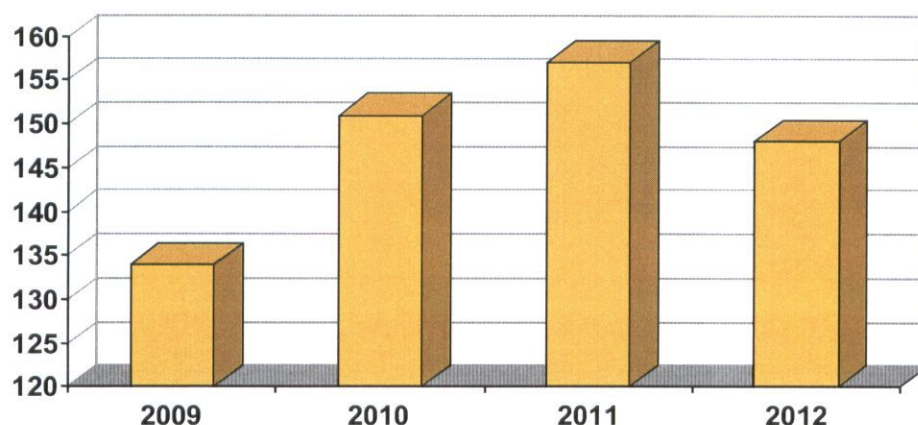
Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej			
		2009 rok	2010 rok	2011 rok	2012 rok
1.	Ubóstwo	508	533	537	521
2.	Bezrobocie	379	422	405	405
3.	Długotrwała lub ciężka choroba	335	341	328	281
4.	Niepełnosprawność	293	305	316	307
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	213	243	218	197
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	134	151	157	148
7.	Alkoholizm lub narkomania	95	101	92	89

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2011 i 2012 dla Gminy Staszów.

Analizując powyższe zestawienie należy zwrócić szczególną uwagę na powody korzystania z pomocy. Na przestrzeni czterech ostatnich lat najczęstszymi przyczynami korzystania ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie było: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, a w dalszej kolejności niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Wykres nr 2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na lata 2009-2012 dla Gminy Staszów.

Z roku na rok zmienia się liczba rodzin, które otrzymały pomoc w wyniku bezradności opiekuńczo– wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego, w roku 2009 tych rodzin było 134, a w roku 2011 odnotowano wzrost i było ich już 157, natomiast w 2012 odnotowano spadek i liczba rodzin wynosiła 148.

Bezradność jako nieumiejętność radzenia sobie z codziennymi sprawami może być konsekwencją takich problemów jak: niepełnosprawność, uzależnienia, bezrobocie. Należy jednak zauważyć, że bezradność może stanowić również przyczynę wymienionych powyżej dysfunkcji. Niejednokrotnie problemy te przenikają się, współlistniają i dlatego też trudno jest wskazać problem pierwotny.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych dzieci jest edukacja przedszkolna i szkolna.

Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej.

Wychowaniem przedszkolnym, realizowanym w Gminie Staszów w 10 przedszkolach publicznych w roku szkolnym 2011/2012 objętych było 835 dzieci, z których to 282 uczęszczało do klasy „0”. W roku szkolnym 2012/2013 w 9 przedszkolach publicznych spadła liczba dzieci i obecnie wynosi 795 dzieci, w tym 311 to dzieci uczęszczające do klasy „0”.

Edukacja szkolna w Gminie Staszów w roku szkolnym 2011/2012 realizowana była w 10 szkołach podstawowych do których uczęszczało 1574 dzieci i w 3 gimnazjach kształcących 956 dzieci. W roku szkolnym 2012/2013 odnotowano spadek liczby

dzieci w szkołach podstawowych do 1532, i w gimnazjum do 892 dzieci w porównaniu z rokiem poprzednim, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie Staszów.

Szkoła	Liczba dzieci w roku szkolnym	
	2011/2012	2012/2013
szkoła podstawowa	1574	1532
gimnazjum publiczne	956	892
Łącznie:	2530	2424

Źródło: System Informacji Oświatowej UM i G w Staszowie.

Podstawową formą wsparcia w kryzysach szkolnych, rówieśniczych i osobistych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych są świetlice środowiskowe. Dzieci otoczone opieką wychowawców w godzinach popołudniowych mają zapewnione warunki do nauki, zabawy oraz twórczego spędzania wolnego czasu. Uczestnikami zajęć są w większości dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną. Na terenie Miasta i Gminy Staszów w roku 2012 funkcjonowało 12 świetlic socjo- środowiskowych dla dzieci i młodzieży.

Wszystkie dzieci objęte wychowaniem i edukacją od przedszkola do szkoły ponadgimnazjalnej z rodzin, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej, mają możliwość korzystania z dwudaniowych ciepłych posiłków w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W 2012 r. z nieodpłatnych posiłków korzystało 637 dzieci.

Dużym problemem w Gminie jest alkoholizm. Alkoholizm jest problemem, który dotyczy nie tylko osoby pijącej, ale również osób jej najbliższych. Rodziny, których życie codzienne i cała sytuacja życiowa są zaburzone przez postępowanie osoby uzależnionej są nazywane rodzinami alkoholowymi. U członków tych rodzin, a szczególnie u dzieci oprócz doraźnych cierpień i szkód osobistych spowodowanych atakami przemocy, zaniedbaniami i nadużyciami, bardzo często obserwuje się poważne zaburzenia emocjonalne.

Najbardziej jednak dramatycznym zjawiskiem dotyczącym większość rodzin alkoholowych jest przemoc fizyczna i psychiczna ze strony nietrzeźwych osób uzależnionych. Ofiarami przemocy są przede wszystkim kobiety i dzieci.

Przemoc w rodzinie występuje nie tylko wtedy gdy, jeden z członków jest uzależniony. Można być sprawcą przemocy i utrzymywać abstynencję przez całe życie. Jednak, gdy w rodzinie występuje nadużywanie alkoholu, to przemoc jest znacznie więcej i przybiera ona na ogół bardziej drastyczne formy.

W związku z tym, że z przemocą stykają się przedstawiciele różnych instytucji powołano na terenie Gminy Staszów Zespół Interdyscyplinarny, którego celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela nr 4. Liczba przeprowadzonych interwencji policyjnych w roku 2012.

Lp.	Działania	Rok 2012
1.	Liczba interwencji domowych	358
2.	Liczba nieletnich zatrzymanych	0
	w tym:	
	pod wpływem alkoholu	0
3.	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” -ogółem	35
	w tym:	
	liczba dzieci w tych rodzinach	60

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Staszowie.

Z danych przygotowanych przez Komendę Powiatową Policji w Staszowie wynika, iż w roku 2012 zostało przeprowadzonych 385 interwencji domowych na terenie miasta i gminy Staszów. W wyniku tych interwencji zostało sporządzonych 35 „Niebieskich Kart”, 60 dzieci wychowuje się w rodzinach dotkniętych przemocą domową.

Problemy, jakie dotyczą współczesną rodzinę wskazują na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych na etapie gdy problemy się rozpoczynają. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin i dzieci objętych terapią w publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Staszowie.

Tabela Nr 5. Dane dotyczące liczby dzieci i rodzin objętych terapią.

Lp.		2009/2010	2010/2011	2011/2012
		rok	rok	rok
1.	Liczba dzieci przyjętych do poradni	1298	1170	1223
2.	Liczba rodzin uczęszczających	49	68	67

na terapię psychologiczną, logopedyczną, pedagogiczną w tym: liczba dzieci	737	539	718
---	-----	-----	-----

Źródło: Publiczna Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna- sprawozdania statystyczne.

Jak wynika z powyższych danych Publicznej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Staszowie w roku szkolnym 2009/2010 najwięcej dzieci zostało przyjętych do poradni bo aż 1298. W roku szkolnym 2010/11 liczba ta nieznacznie spadła do 1170, ale w roku 2011/2012 zaobserwowano ponownie wzrost liczby dzieci uczęszczających do poradni do 1223. Na przełomie roku szkolnego 2009/2010- 2011/2012 wzrosła również liczba rodzin objętych terapią psychologiczną z 49 do 67. Dzieci objętych terapią psychologiczną, logopedyczną i pedagogiczną w poradni w roku szkolnym 2009/2010 było 737, a w roku 2010/2011 tylko 539 dzieci. Ponowny wzrost nastąpił w roku 2011/2012 i wówczas w terapii uczestniczyło 718 dzieci.

Powyższe dane pochodzą ze sprawozdania statystycznego Publicznej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Staszowie z filią w Połańcu. W sprawozdaniu ujęte zostały dane z gmin: Szydłów, Bogoria, Rytwiany, Oleśnica, Łubnice i Osiek oraz Staszów.

Gdy istnieją jakiegokolwiek wątpliwości co do prawidłowości wykonywania władzy rodzicielskiej, sąd na podstawie zebranego materiału dowodowego bada i ocenia czy dobro dziecka zostało naruszone lub czy jest zagrożone. Efektem tego może być zarządzenie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, albo w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Tabela Nr 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Lp.		2009 rok	2010 rok	2011 rok	2012 rok
1.	Liczba rodzin zastępczych	15	14	12	7
	spokrewnionych w tym:				
	liczba dzieci w tych rodzinach.	17	16	14	11

2.	Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w tym: liczba dzieci w tych rodzinach.	0	0	0	2
3.	Liczba zawodowych rodzin zastępczych w tym liczba dzieci w tych rodzinach.	0	0	0	0
4.	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych.	0	0	0	0
5.	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	0	0	0	0
6.	Liczba Rodzinnych Domów Dziecka	0	0	0	0

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Staszowie.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie wynika, że w 2009 roku w 15 rodzinach zastępczych spokrewnionych umieszczono 17 dzieci z terenu Gminy Staszów. W latach 2010-11 odnotowano spadek liczby rodzin zastępczych spokrewnionych do 12 rodzin, jak również spadek liczby dzieci w tych rodzinach do 14 dzieci. Ponadto na terenie Gminy Staszów od 2012 roku są również 2 rodziny zastępcze niezawodowe, w których wychowuje się 2 dzieci, nie ma natomiast rodzin zastępczych zawodowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzinnych domów dziecka.

2.2 Zasoby instytucjonalne i kadrowe Gminy Staszów.

Na terenie Gminy Staszów funkcjonuje: 9 przedszkoli, 10 szkół podstawowych, 3 gimnazja, 3 szkoły średnie oraz filia wyższej uczelni. Ponadto Gmina posiada 12 świetlic dla dzieci i młodzieży, 2 sale widowiskowe i 36 obiektów sportowych. (stan na dzień 31.12.2012r). Od dnia 1 września 2012 rozpoczął się rok szkolny w żłobku i klubie dziecięcym mieszczącym się w budynku przedszkola Nr 8, przy ul. Kilińskiego w Staszowie. Znalazło tam miejsce 50 dzieci w wieku od 2 lat, spośród których 20 -w żłobku i 30 - w klubie.

Istnieją również instytucje i organizacje, których działania skupiają się na niesieniu pomocy osobom i rodzinom, które zgłaszają taką potrzebę. Są to następujące instytucje i organizacje:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie przy którym działa Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw,
2. Komenda Powiatowa Policji w Staszowie,
3. Publiczna Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Staszowie,
4. Starostwo Powiatowe, w którym mieści się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie,
5. Prokuratura Rejonowa w Staszowie,
6. Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie,
7. Centrum Integracji Społecznej w Staszowie,
8. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie,
9. Komornik Sądu Rejonowego w Staszowie,
10. Urząd Miasta i Gminy w Staszowie, w którym mieści się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
11. Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk”.
12. Przychodnia Rejonowa w Staszowie, w której mieści się Centrum Psychoterapii „Promedic”,
13. Stowarzyszenie „Bractwo Św. Anny”,
14. Stowarzyszenie „Pro Civitas”,
15. Staszowski Ośrodek Kultury i inne.

Są to instytucje i organizacje, do których osoby potrzebujące pomocy i wsparcia mogą zwrócić się o pomoc. Osoby mogą uzyskać pomoc w postaci: informacji, ukierunkowania działania, porady, wskazówek, pomocy w załatwieniu spraw urzędowych, pomocy finansowej czy rzeczowej, leczenia medycznego, a także wsparcia w podejmowanych działaniach.

2.3 Analiza SWOT

<u>Mocne strony</u>	<u>Słabe strony</u>
<ul style="list-style-type: none"> - baza oświatowa (żłobek, przedszkola, szkoły, świetlice szkolne, środowiskowe), - szeroka oferta pomocy socjalnej dla dzieci i młodzieży(stypendia, posiłki w szkole), - wykwalifikowana kadra pedagogiczna i „pomocowa”, 	<ul style="list-style-type: none"> -ograniczone środki finansowe ze strony gminy na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym na zatrudnienie asystenta rodziny, - brak grup samopomocowych, - ograniczone środki finansowe na zajęcia

<ul style="list-style-type: none"> - działalność i współpraca instytucji wspomagających rodzinę i dzieci, - współpraca między instytucjami, - organizacje pozarządowe działające na terenie gminy, - doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych, - aktywizacja społeczna i zawodowa klientów Ośrodka Pomocy Społecznej, - pomoc wolontarystyczna, - praca z rodziną (w tym bezpłatne poradnictwo), - działające świetlice (opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne), - realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty, - funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego Świetlicy- „Jutrzenka”, - zatrudnienie asystentów rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> pozalekcyjne oraz organizację czasu wolnego dla dzieci, - długi czas oczekiwania na poradnictwo specjalistyczne, - brak rodzin wspierających, - bezrobocie i zła sytuacja finansowa mieszkańców, - niskie kwalifikacje osób w wieku aktywności zawodowej, - brak dużych zakładów pracy, - brak u rodziców umiejętności pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - wyuczona bezradność i roszczeniowość (wzorce pokoleniowe), - uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, - różne uzależnienia członków rodziny (alkohol, narkotyki, hazard, Internet), - narastająca przestępczość, przemoc, - brak nowych lokali mieszkalnych i mała liczba lokali socjalnych, brak mieszkań chronionych, - brak programów dla sprawców przemocy, - rozpad związków (separacja, rozwody, wyjazdy za granicę), - niechęć do zakładania rodziny (późne rodzicielstwo, małodzieństwo), - obarczanie samorządów nowymi zadaniami bez zabezpieczenia środków finansowych.
---	--

<u>Szanse</u>	<u>Zagrożenia</u>
<ul style="list-style-type: none"> -większy dostęp do informacji, powszechność mediów, - bogata oferta szkoleń i innych możliwości dotyczących podnoszenia kwalifikacji przez profesjonalistów zajmujących się problemami rodziny, - wymiana informacji z innymi gminami, korzystanie z dobrych wzorców, - możliwość pozyskiwania dodatkowych funduszy z Unii Europejskiej i rządowych programów, - możliwość zlecenia niektórych zadań organizacjom pozarządowym, - ogólnopolskie kampanie medialne na rzecz dziecka i rodziny, - aktywność organizacji pozarządowych w obszarze pomocy na rzecz rodzin i dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> - obojętność społeczności lokalnej wobec problemów konkretnych osób i rodzin, - niespójne przepisy prawa, biurokracja, - zwiększone zjawisko wykluczenia społecznego, - wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych, - wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, - skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej, - ubożenie społeczeństwa, - rozpad więzi rodzinnych, eurosieroctwo.

Rozdział III

3. Działania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

3.1 Cel główny:

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

3.2 Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Lp.	Działania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
1.	Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej -poprzez asystenta rodziny.	2013-2015	* liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin, * liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny.	OPS.
2.	Finansowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.	2013-2015	* liczba szkoleń, * liczba przeszkolonych asystentów rodziny.	OPS.
3.	Finansowanie placówki wsparcia dziennego.	2013-2015	* liczba działających placówek, * liczba dzieci objętych opieką przez placówki.	OPS, Gmina, Organizacje pozarządowe.
4.	Zapewnienie dostępności, konsultacji, poradnictwa specjalistycznego oraz informowanie o miejscach pomocy.	2013-2015	* liczba i rodzaj miejsc poradnictwa, * liczba osób, które skorzystały z konsultacji poradnictwa specjalistycznego.	OPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie.
5.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniem, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie ich terapii.	2013-2015	* liczba środowisk objętych monitorowaniem.	OPS, GKRPA, Policja, Zespół Interdyscyplinarny.
6.	Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.	2013-2015	* liczba rodzin wspierających.	OPS, Organizacje pozarządowe.
7.	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	2013-2015	*liczba dzieci.	Gmina, OPS, Organizacje pozarządowe.
8.	Rozwój wolontariatu.	2013-2015	* liczba wolontariuszy.	Gmina, Organizacje pozarządowe.
9.	Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem	2013-2015	* liczba uczestników projektu.	OPS dzięki finansowaniu pozyskanemu UE w ramach ES.

	społecznym oraz upowszechnianie aktywnej integracji.			
10.	Monitorowanie środowisk w których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.	2013-2015	* liczba środowisk, * liczba dzieci.	OPS, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.
11.	Terapie rodzinne.	2013-2015	* liczba rodzin skierowanych na terapię.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Centrum Psychoterapii -Promedic.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

1.	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim.	2013-2015	* liczba i formy udzielanej pomocy, * liczba rodzin i dzieci w rodzinach objętych pomocą.	OPS, Wydział Edukacji Zdrowia-PCK.
2.	Objęcie dożywianiem wszystkich dzieci tego wymagających.	2013-2015	* liczba dzieci objętych dożywianiem, * liczba rodzin korzystających pomocy.	OPS, Szkoły.
3.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy.	2013 – 2015	* liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia.	OPS, Zespół Interdyscyplinarny.
4.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej.	2013-2015	* liczba umieszczonych dzieci.	OPS, Gmina.

3.3. Adresaci programu.

Adresatami Programu są dzieci i rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych

dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

3.4 Partnerzy w realizacji programu.

Zadania Programu realizowane będą w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny przez Gminę Staszów oraz instytucje i organizacje go tworzące tj:

- ❖ Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie, Zespół Interdyscyplinarny,
- ❖ Urząd Miasta i Gminy w Staszowie,
- ❖ Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie,
- ❖ Komendę Powiatową Policji w Staszowie,
- ❖ Sąd Rejonowy w Staszowie- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- ❖ Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Staszowie,
- ❖ Placówki oświatowe na terenie Gminy Staszów,
- ❖ Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie,
- ❖ Staszowski Ośrodek Kultury w Staszowie,
- ❖ Przychodnię Rejonową w Staszowie, w której mieści się Centrum Psychoterapii *PROMEDIC*,
- ❖ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie,
- ❖ Ośrodek Sportu i Rekreacji w Staszowie.

3.5 Efekty i rezultaty programu.

- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
- Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.
- Wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielenia asystenta rodziny.
- Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

3.6 Monitorowanie.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie- pracownik socjalny d/s pracy z rodziną.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu, podmioty składają do dnia **31 stycznia** każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej.

3.7 Sprawozdawczość.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie do dnia **31marca** każdego roku przedłoży radzie gminy sprawozdanie z realizacji programu. Dodatkowo sporządzane będą sprawozdania rzeczowo- finansowe z zakresu wspierania rodziny, które zostaną przekazane wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3.8 Źródła finansowania.

Program będzie finansowany z:

- środków Gminy,
- środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym ze środków w ramach programów np. unijnych.

3.9 Podsumowanie i wnioski.

Ustawa z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek szczególnej troski o dobro rodziny, a przede wszystkim o zapewnienie bezpiecznego życia i rozwoju dzieciom wychowującym się w rodzinach. Preambuła ustawy wskazuje, że nadrzędnymi celami ustawy jest dobro dziecka wymagającego szczególnej ochrony i pomocy osób dorosłych, środowiska rodzinnego i troski o harmonijny rozwój, dobro rodziny jako rzetelnego środowiska rozwoju dziecka oraz skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci poprzez zorganizowanie lokalnego systemu ochrony dzieci przy współpracy osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wsparcie rodziny ma charakter profilaktyczny i przyjmuje się zasadę wczesnej interwencji. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

System wspierania dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ma na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny.

Opracowany Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej

mgr Krzysztof Bednarczyk